

Kan EU bli starkare på ett globalt plan om den inre sammanhållningen försvagas?

EU:s styrka i världen har sin grund i dess lokala och regionala samhällen. Unionen är beroende av sammanhållna, resilienta och demokratiska regioner och kommuner som i en tid av geopolitisk instabilitet och sammanfallande utmaningar tar till vara den lokala potentialen, stärker konkurrenskraften och resiliensen samt värnar demokratin.

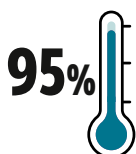
Förslaget till flerårig budgetram riskerar dock att undergräva själva grunderna för EU-projektet genom att rubba den balans mellan konkurrenskraft och sammanhållning som länge har präglat unionen. Den centraliserade utformningen av budgetramen begränsar regionernas deltagande, försvagar sammanhållningspolitiken och ökar skillnaderna mellan olika delar av EU.

Den regionala utvecklingbarometern

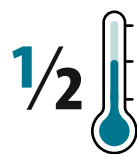
Ekonomisk tillväxt har inte genomgående lett till bättre anställningsvillkor eller sociala villkor, och den åldrande befolkningen är fortfarande den största utmaningen.

I varannan region
ökade fattigdomen
eller den sociala
utestängningen.

I 95 % av regionerna
ökade belastningen
från en åldrande
befolkning.

I mer än hälften
av regionerna
försämrades
eller stagnerade
arbetsmarknadsläget.

Detta efterlyser regionerna och kommunerna

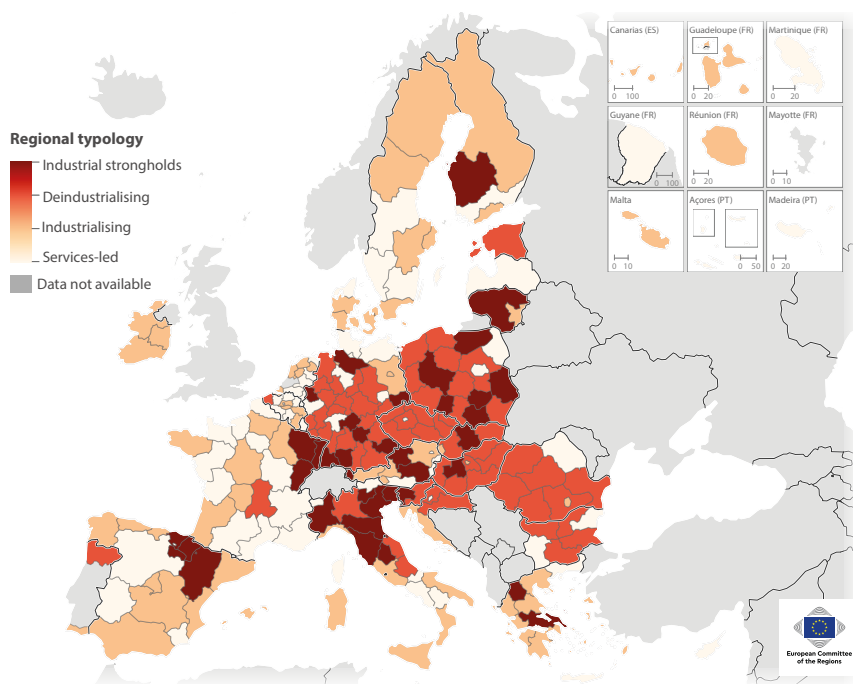
- ➔ Att bevara sammanhållningspolitiken för alla regioner.
- ➔ Att förankra partnerskap med regionerna i lagstiftningen (bedömningar av flernivåstyret och en subsidiaritetsklausul för planerna för nationellt och regionalt partnerskap).
- ➔ Att tillämpa principen om att inte orsaka skada för sammanhållningen i alla EU-program.
- ➔ Att genomföra territoriella konsekvensbedömningar och regionala kontroller av hela EU-budgeten.

Regionerna och kommunerna efterlyser en flerårig budgetram för 2028–2034 på 1,27 % av EU:s bruttonationalinkomst (exklusive 150 miljarder euro i återbetalning av skulder för NextGenerationEU), i linje med Europaparlamentets preliminära ståndpunkt.

Konkurrenskraft kräver sammanhållning

Över 30 miljoner människor arbetar inom industrin i EU:s regioner och den är en hörnsten i EU:s strategiska oberoende och sociala sammanhållning. Skillnaderna består dock och fortsätter att öka. Minskad produktion och höga energikostnader försvagar regionernas konkurrenskraft. Splittrad lagstiftning, beroenden i leveranskedjorna och ojämna innovationskapacitet gör det dessutom svårare att omsätta forskningsresultat i kommersiella tillämpningar, vilket ökar risken för avindustrialisering och importberoende.

Industrins omställning kräver en platsbaserad industripolitik på EU-nivå som anpassar investeringarna till regionala behov, prioriterar avkarboniseringen, moderniserar energiinfrastrukturen, förenklar tillståndsförfarandena och ger förutsägbart stöd till den rättvisa omställningen. På så sätt stärks både konkurrenskraften och rättvisan.

Figur 1 — Sysselsättningsutvecklingen inom tillverkningsindustrin i EU 2019–2024 per Nuts 2region (2021 års klassificering)
Typ av region 1. Starka industriregioner 2. Regioner med avindustrialisering 3. Regioner med industrialisering
4. Tjänstedominerade regioner

Källa: Data hämtade från Eurostat (datasetkod lfst_r_lfe2en2), baserat på Rodríguez-Pose och Bartalucci

Lokalt exempel Kärnten i Österrike

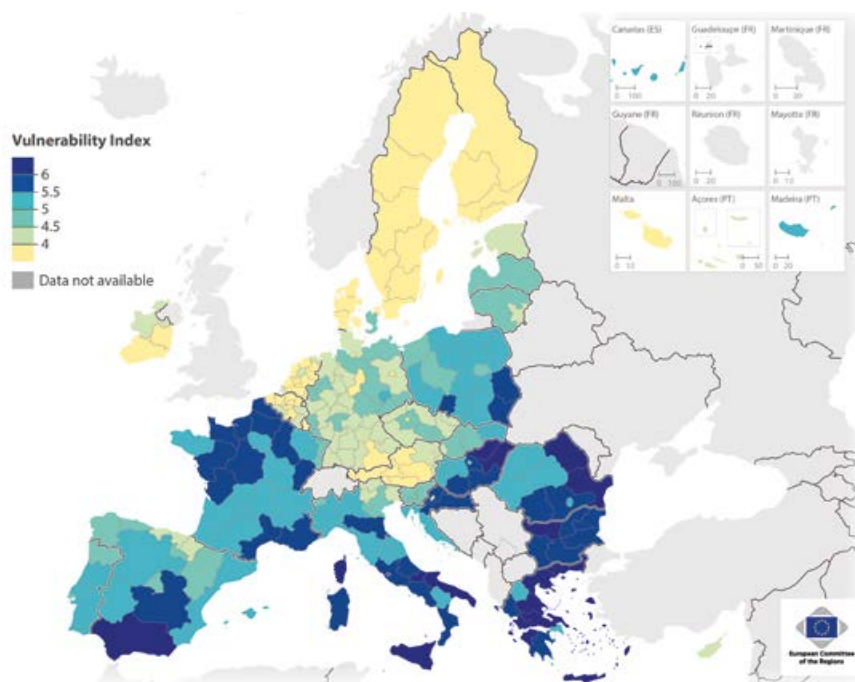
Små och medelstora företag saknar ofta den tid och de resurser som krävs för att hantera komplexa ansökningar om EU-finansiering. För att ta itu med denna utmaning har delstatsregeringen i Kärnten inrättat klustret SILICON ALPS, ett framgångsrikt regionalt innovationsekosystem som samlar över 140 företag inom elektronikindustrin och stöder dem genom strukturerade behovsanalyser, kaskadfinansiering och direkt rådgivning.

30 miljoner
européer är
beroende av
arbetstillfällen
inom tillver-
kningsindustrin

Ingen säkerhet utan resiliens

Klimatförändringarna hotar Europas säkerhet, invånarnas hälsa, den regionala sammanhållningen, konkurrenskraften, infrastrukturen och de offentliga finanserna. Vid en uppvärmning på 3 °C beräknas nästan 100 000 personer omkomma varje år till följd av värmeböljor. Kostnaderna för torka uppskattas till 9 miljarder euro per år, medan kustöversvämningar kan orsaka skador på över 1 000 miljarder euro fram till 2100. Skogs- och vegetationsbränderna har ökat med 57 % under de senaste fyra åren.

Sårbarheten och konsekvenserna varierar mellan regionerna i unionen. De behöver ökade EU-medel för solidaritetsåtgärder för att kunna stärka klimatanpassningen, beredskapen och resiliensen. Effektiva insatser kräver också flernivåstyre och stöd för att bygga upp teknisk kapacitet.

Figur 2 — Territoriell sårbarhet i EU 2025, sårbarhetsindex per Nuts 2region (2024 års klassificering)

Källa: Europeiska kommissionen, det gemensamma forskningscentrumet (JRC).

Lokalt exempel

Jelenia Góra i Polen och regionen Liberec i Tjeckien

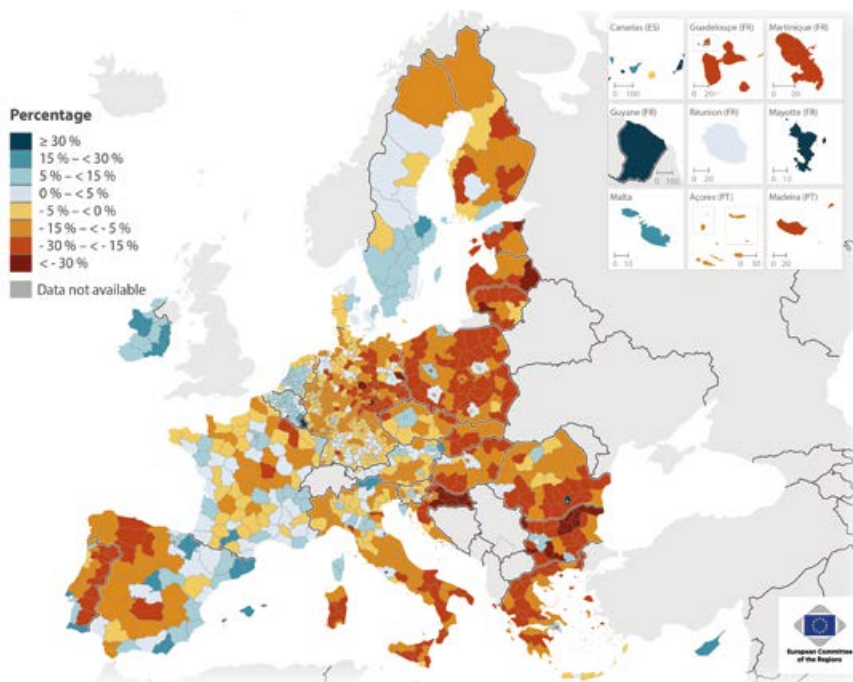
Översvämningarna 2024 drabbade gränsområdet mellan Polen och Tjeckien hårt. Sedan dess har Interregfinansiering gjort det möjligt för 1 150 brandmän och sjukvårdare att öva tillsammans, utbyta erfarenheter och arbetssätt och förbättra det gränsöverskridande samarbetet och förkorta insatstiderna.

varje **1 miljard**
euro som satsas
på vattenresiliens
kan skapa 16 000
arbetstillfällen
i EU och ge
2,35 euro
tillbaka för varje
investerad euro

"Rätten att bo kvar" är hotad

De demografiska förändringarna ökar de territoriella skillnaderna i EU: nästan tre fjärdedelar av regionerna, särskilt landsbygdsområdena, väntas förlora befolkning fram till 2050. Befolkningsminskningen leder till minskad tillgång på arbetskraft och lägre skatteintäkter, samtidigt som förlusten av grundläggande tjänster driver på ytterligare utflyttning. Områden med bristande tillgång till hälso- och sjukvård, bland annat på grund av personalbrist och att läkare koncentreras till storstadsregioner och regioner med högre löner, är ett slående exempel. Samtidigt utsätts regioner med befolkningstillväxt och de flesta stadsområden för ett allt större tryck på bostäder och infrastruktur.

För att trygga "rätten att bo kvar" krävs betydande investeringar i lokala arbetstillfällen, bostäder, tillgång till grundläggande tjänster, konnektivitet och livskvalitet i alla områden. En fortsatt stark sammanhållningspolitik behövs för att främja samordnade strategier för att skapa ny utvecklingskraft i utsatta områden.

Figur 3 — Beräknad relativ befolkningsförändring 2025–2050 per Nuts 3region (2024 års klassificering)

Källa: Data hämtade från Eurostat (datasetkoderna proj_25rp5 och proj_25np)

Lokalt exempel regionen Madrid, Spanien

Befolkningen i Madridregionen koncentreras alltmer till huvudstaden och dess närmaste storstadsområde, vilket ökar skillnaderna mellan stad och landsbygd. Genom programmet Pueblos con Vida har regionen investerat 155 miljoner euro i bostäder, arbetstillfällen och grundläggande tjänster. Programmets 15 riktade åtgärder bidrog till att kommuner med färre än 5 000 invånare uppnådde en befolkningstillväxt på 14 %, vilket visar att en platsbaserad politik kan ge goda resultat.

135 miljoner

européer bor i regioner som präglas av stagnation eller tillbakagång, särskilt i landsbygdsområden och områden långt från större centrum

